

Mark- och miljööverdomstolen

Klimat- och näringslivsdepartementet

Remiss av promemorian Tillfällig åtgärd för att underlätta för försvarsövningar under särskilda förhållanden

Dnr KN2023/00937

Mark- och miljööverdomstolen ser positivt på förslaget syfte, att öka Försvarsmaktens möjligheter att bedriva militärt samarbete och öva tillsammans med andra länders försvarsmakter, och har förståelse för behovet av en föreskrift av denna typ.

Mark- och miljööverdomstolen lämnar följande synpunkter på förslaget.

Bemyndigandet i 1 kap. 5 § miljöbalken möjliggör för regeringen att, i den utsträckning det på grund av rådande särskilda förhållanden är nödvändigt för att stärka försvarsberedskapen, meddela föreskrifter för totalförsvaret som avviker från miljöbalken, dock inte inom sådant ämnesområde för vilket föreskrifter måste meddelas i lag.

Enligt den föreslagna bestämmelsens lydelse får Försvarsmakten, enligt första stycket, vid militära övningar avvika från de villkor och försiktighetsmått som gäller enligt tillstånd eller föreläggande för en sådan verksamhet som avses i 24 eller 30 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251), om det är nödvändigt för militärt samarbete med andra länder.

Genom den nya bestämmelsen, 1 kap. 16 § miljöprövningsförordningen, kan regeringen därmed anses ha meddelat föreskrifter som inte bara innebär avvikelser från miljöbalken utan även från domar och beslut som meddelats med stöd av balken. Det sistnämnda ger bemyndigandet inte uttryckligt stöd för.

Av förarbetena till bestämmelsen i 1 kap. 5 § miljöbalken framgår att bemyndigandet ger regeringen en möjlighet att anpassa miljölagstiftningen såvitt gäller totalförsvaret till de ändrade förhållanden krig och krigsfara kan föra med sig. Bestämmelsen gäller även sådana situationer då beredskapen måste höjas utan att läget för den skull är så allvarligt att krig eller krigsfara föreligger här i landet. För att avvikelser ska få göras från miljöbalkens bestämmelser gäller att regeringen har meddelat särskilda föreskrifter. (Se prop. 1997/98:45 del 2, s. 11.)

Det bör i det fortsatta arbetet övervägas om förslaget är förenligt med bemyndigandet i miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolen har ingen erinran, utöver frågan om bemyndigande, utan ser positivt på förslaget att Försvarsmakten så snart som möjligt ska underrätta tillsynsmyndigheten om övningar som kan göra sådana avvikelser nödvändiga.

Utifrån att bestämmelsen föreslås vara tillfällig har Mark- och miljööverdomstolen heller ingen erinran mot förslaget på grund av de eventuella miljökonsekvenser som kan uppkomma med anledning av förslaget. Detta bland annat mot bakgrund av att konsekvenserna bedöms som begränsade och att det nationella försvarets vapen, fordon och materielsystem även framöver kommer att kunna utgöra utgångspunkt för beräkningar av den totala verksamhetens miljökonsekvenser.

I handläggningen av ärendet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsrådet Rikard Backelin och tekniska rådet Yvonne Eklund.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Caroline Johansson.

Ylva Osvald

Caroline Johansson